

Сузана
Милевска

**Настанување-Жена
од феминистичка
гледна точка**

Начините на кои феминист(к)ите го читаа делото на Жил Делез (Gilles Deleuze) и Феликс Гатари (Félix Guattari) беа, сè до неодамна, главно ограничени на критика, па дури и целосно отфрлање на нивниот концепт *настанување-жена*. Денес, критичкиот феминистички приод кон нивното дело се промени. Тој беше, на извесен начин, збогатен од сложените и внимателни интересирања за нивните концепти на ризоматиката, желбата, настанот и асамблажите. Сепак, помеѓу двете радикални и спротиставени феминистички читања на *Илјада платоа*, за или против најрелевантниот концепт од ова дело, сè уште постои простор да се расправа за суптилните внатрешни противречности во рамките на концептот *настанување-жена*, без нужно да се отфрли целината на нивната значајна философска мисла.¹

Овој есеј има за цел да го испита поимот *настанување-жена* од една современа феминистичка перспектива, да ја покрене и да ја контекстуализира како неговата феминистичка критика, така и можната позитивна феминистичка употреба. Јас поаѓам од претпоставката дека денес која и да било феминистичка критика на делото на Делез и Гатари мора да биде далеку посуптилна, но и дека кое и да

Suzana
Milevska

**Becoming-Woman
from a Feminist
Point of View**

The ways in which feminists have been reading Gilles Deleuze's and Felix Guattari's work until recently have mostly been limited to criticism or even complete refutation of their concept of *becoming-woman*. Today, the critical feminist approach towards their work has shifted. It has been somehow enriched by complex and cautious interests in their concepts of rhizomatics, desire, event, and assemblages. Nevertheless, between the two radical oppositional feminist readings of *A Thousand Plateaus*, pro or contra its most relevant concept, there is still room for discussing the subtle intrinsic contradictions within *becoming-woman* without necessarily abandoning their important philosophic thought altogether.¹

This essay aims to examine the notion of *becoming-woman* from a contemporary feminist perspective and to address and contextualise both its feminist critique and the possible positive feminist use. I assume that any feminist criticism of Deleuze's and Guattari's work today needs to be much more subtle, but also any conclusive assertions of its feminist value should be carried out in a very cautious manner.

било конклузивно тврдење за неговата феминистичка вредност мора да биде изведено на мошне претпазлив начин.

Главното прашање поврзано со овој вид обид за конструктивна феминистичка критика би било прашањето кое веќе го постави Алис Џердин (Alice Jardine), „зошто тогаш Д+Г го привилегираат зборот жена?“² Имено, јасно е дека *настапување-жена* има посебно место помеѓу другите *настапувања*: *настапување-минорен*, *настапување-животино*, *настапување-дејше*, *ишн*. Според Делез и Гатари, сите настанувања „зајочнуваат и поминуваат низ *настапување-жена*“.³ Сепак, според Доротеја Олковски (Dorothea Olkowski), не е извесно дали воведувањето на овој концепт е нужно привилегирачко.⁴

Олковски укажува на едно од малкуте конкретни тврдења на Делез и Гатари кои звучат како *настапување-жена* да е навистина централно за сите настанувања и го наведува следниот цитат „[ж]ената како моларен ентитет мора да-настане-жена, така што мажот исто така настанува – или може да-настане-жена.“⁵ Сите настанувања се молекуларни, вклучително човечките настанувања. Настанувањата се преобразуваат самите себеси или, попрецизно, тие го подразбираат менувањето помеѓу две фази или состојби, што самото по себе е друга состојба.⁶ „Делез и Гатари прават разлика помеѓу актуалното моларно тело на жената и молекуларното настанување-жена забележувајќи дека впишаното тело или актуализацијата на женското тело е моларна, додека настанување-жена е нешто сосем друго.“⁷

The main question linked to this kind of attempt at a constructive feminist critique would be the question already asked by Alice Jardine, “why then do D+G privilege the word woman?”² Namely, it is clear that *becoming-woman* has a special place among other *becomings*: *becoming-minor*, *becoming-animal*, *becoming-child*, etc. According to Deleuze and Guattari, all *becomings* “begin and pass through becoming-woman.”³ However, according to Dorothea Olkowski, it is not certain whether the introduction of this concept is necessarily privileging.⁴

Olkowski points to one of the few concrete claims of Deleuze and Guattari that sounds very much as if *becoming-woman* was really central to all *becomings* and she quotes: “[w]oman as a molar entity must become-woman, so that the man also becomes – or can become-woman.”⁵ All *becomings* are molecular, including human *becomings*. *Becomings* transform themselves or more precisely they entail shifting between two phases or states, which is in itself another state.⁶ “Deleuze and Guattari distinguish between the actual molar body of woman and the molecular becoming-woman by noting that the inscribed body or actualisation of the woman’s body is molar, while becoming-woman is something else entirely.”⁷

Она што го нарекуваме моларен ентитет е, на пример, жената дефинирана од нејзината форма, обдарена со органи и функции и назначена за субјект. Настанување-жена не е имитирање на овој ентитет или трансформирање на себеси во него... овие нераздвојни

What we term a molar entity is, for example, the woman as defined by her form, endowed with organs and functions and assigned as a subject. Becoming-woman is not imitating this entity or even transforming oneself into it... these indissociable aspects of becoming-woman must first be un-

аспекти од настанувањето-жена мора најнапред да бидат разбрани како функција од нешто друго: не имитирање или преземање на женската форма, туку емитирање на честички кои влегуваат во релацијата на движење и мирување, или во зоната на блискост, на една микроженскост, со други зборови, кои произведуваат во нас молекуларна жена, ја создаваат молекуларната жена.⁸

Со други зборови, настанување-жена не е учење за нашите тела или впишување врз нив; настанување-жена не ја реплицира реалноста на нашите искуства во една фалоцентрична, капиталистичка култура. Настанување-жена е она што никогаш не ни е дозволено да бидеме пред да станеме впишани во културата.⁹

Сепак, важно е да се запрашаме дали признавањето на важноста на жената и *настанување-жена* е нужно привилегирана позиција и што тоа *им прави* на останатите концепти во *Илјада илјада*. Очевидно е дека поимот *настанување-жена*, дури и кога е третиран како толку важен, е тесно поврзан со другите настанувања, особено со *настанување-девојка* и *настанување-минорен*.

Настанување-девојка

Делез и Гатари забележуваат дека прашањето на настанување-жена во потполност се однесува на телото, но не на поседувањето на телото; поскоро, на неговото откраднување. Всушност, се работи за откраднување на телото од девојката, недозволувањето таа да *биде* со нејзиното тело: „девојката и детето не настануваат; самото настанување е девојка или дете. Детето не станува возрасен повеќе отколку што девојката станува жена; девојката е настанување-жена на секој пол, исто како што и детето е настанување-млад на секоја возраст.“¹⁰ Но прашањето е ако настанува-

derstood as a function of something else: not imitating or assuming the female form, but emitting particles that enter the relation of movement and rest, or the zone of proximity, of a microfemininity, in other words, that produce in us a molecular woman, create the molecular woman.⁸

In other words, becoming-woman is not learning about our bodies or the inscriptions upon them; becoming-woman does not replicate the reality of our experiences in a phallogocentric, capitalist culture. Becoming-woman is what we were never allowed to be before we became inscribed into that culture.⁹

However, it is important to question whether the acknowledgment of the importance of woman and *becoming-woman* is a necessarily privileged position and what it *does* to the rest of concepts in *A Thousand Plateaus*. It is obvious that the notion of *becoming-woman*, even though treated as so important, is closely linked with the other becomings, particularly with *becoming-girl* and *becoming-minor*.

Becoming-girl

Deleuze and Guattari note that the issue of becoming-woman is all about the body, but not about owning the body: it is rather about its stealing. In fact, it is about stealing the body from the girl, not allowing to her to *be* with her body: “the girl and child do not become; it is becoming itself that is a girl or child. The child does not become an adult any more than the girl becomes a woman; the girl is the becoming-woman of each sex, just as the child is the becoming-young of every age.”¹⁰ But the question is, if becoming-woman is the girl herself, then what comes before the girl and whether there is another

њето-жена е самата девојка, тогаш што доаѓа пред девојката и дали постои друго *настанување* пред *настанувањето-девојка* и *настанувањето-жена*?

Би можеле, исто така, да размислиме „за импликациите од настанувањето-жена како клуч за сите настанувања - не поради феминистичките преокупации околу присвојувањето на жената, туку поради центрирањето на едно настанување или еден термин како основа на сите настанувања, местото до кое сите настанувања мораат да стасаат за да продолжат. Ова претпоставува дека постои стабилна точка, стабилно настанување со кое се поврзани сите настанувања-молекуларни“.¹¹

Сето ова звучи проблематично, особено ако го земеме предвид Делезовото инсистирање врз радикалните сингуларности. Имено, се покажува дека *настанувањето-жена* е единствениот фиксиран центар на сите молекуларни настанувања.

Доколку размислуваме за она што може да вибрира помеѓу поимите на овие настанувања и помеѓу настанувањето-жена и девојката, потенцијалот за радикална микрополитика може да дојде поблиску до површината. Со впишувањето и присилувањето на девојката да се сообрази со прифатените норми, нејзиното тело е свлечено од неа. Едновремено, нејзиното настанување - сето она што таа може да биде на молекуларно рамниште - е отргнато од неа.¹²

Според Џени Беј (Jenny Bay), настанувањето молекуларна жена е всушност настанување девојка. Таа укажува на фактот дека Делез и Гатари никогаш не велат дека „девојката ‘одново се јавува’ во секој од нас или дека девојката во сите нас е ослободена.“¹³ Според тоа, девојката е специјална состојба која била блокирана од државниот апарат, род кој е поврзан со биологијата.

becoming between the *becoming-girl* and *becoming-woman*?

One might also think “about the implications of becoming-woman as the key to all becomings—not because of any feminist concerns about the appropriation of women, but because of the centring of one becoming or one term as the base of all becomings, the place where all becomings must come in order to proceed. This assumes that there is a stable point, a stable becoming to which all becoming-moleculars are connected.”¹¹

All this sounds problematic especially if taking into account Deleuzean insistence on radical singularities. Namely, *becoming-woman* turns to be the one fixated centre of all molecular becomings.

If we think about what might be vibrating between the notions of those becomings and between becoming-woman and the girl, the potential for a radical micropolitics may come further to the surface. ...[With] The inscribing and forcing the girl to conform to accepted norms, her body is stripped of her. At the same time, her becoming—all that she could be on the molecular level—is stripped away from her.¹²

According to Jenny Bay, becoming the molecular woman is actually becoming the girl. She points to the fact that Deleuze and Guattari never say that “the girl is ‘reclaimed’ in each of us or that the girl inside of us all is set free.”¹³ Therefore, this girl is a special condition that was blocked by the state apparatus, a gender which is linked to biology.

Настанување-минорен

Настанувањето-минорен, да го употребиме делезовскиот концепт, значи да ја отфрлиме наследената позиција и не само да се идентификуваме со позицијата на другиот, послабиот или помалиот идентитет, туку исто така да усвоиме еден таков идентитет преку давањето пример. Според Делез, *настанување-минорен* едновременно изискува две различни движења: едно со кое субјектот ќе биде отфрлен од мнозинството, и друго со кое од малцинството ќе произлезе нов термин.¹⁴ *Настанување-минорен* се состои од „двојни агенти“, мултиплицитети кои го произведуваат секој нов исказ, така што секој индивидуален исказ е веќе обележан од исказите од следните „агенти“ и на тој начин се надградува до комплетноста. Сепак, комплетноста е не-претставлива.

Делез ја конструира својата дијалектика околу проблемот како да се афирмира продуктивен континуитет преку потрага по комплетноста, додека истовремено одговара на пропозицијата дека континуитетот никогаш не е прашање на идентитети или репрезентации. Со други зборови, ние никогаш не можеме да го претставиме или идентификуваме континуитетот, макар и релативно и на еден отворен преобразувачки начин.¹⁵

Вилијамс укажува на релевантноста на релацијата помеѓу идентитетот и настанот, онака како што оваа релација е разработена од страна на Делез: „Идентитетите се среќаваат во настаните кои варираат во согласност со „драмата“ на повеќекратните сензации и, следствено, интензитети“. (Williams, “Deleuze”).

Конечниот резултат од овие сложени физички и лингвистички движења е појавувањето на специфична *грамаџика* на делото која лоцира из-

Becoming-minor

Becoming-minor, to use the Deleuzian concept, is to ditch the inherited position and not only to identify with the position of the other, the weaker or minor identity, but also to foster such an identity by giving an example. According to Deleuze, *becoming-minor* simultaneously needs two different movements: one by which the subject will be withdrawn from the majority, and another by which a new term will rise up from the minority.¹⁴ *Becoming-minor* consists of “double agents,” multiplicities that produce each new statement, so that any individual statement is already marked by the statements of the next “agents,” and thus builds up to completeness. However, completeness is non-representable.

Deleuze constructs his dialectics around the problem of how to affirm a productive continuity through a search for completeness, whilst also responding to the proposition that continuity is never a matter of identities or representations. In other words, we can never represent or identify continuity, even relatively and in an open-ended transforming way.¹⁵

Williams points to the relevance of the relation between identity and event, as this relation is elaborated by Deleuze: “Identities are encountered in events that vary according to a ‘drama’ of multiple sensations and hence intensities.” (Williams, “Deleuze”)

The final result of these complex physical and linguistic movements is the emergence of a specific *grammar* of the work that locates a certain voice—makes a difference

весен глас - прави разлика помеѓу оној „кој зборува“, а којшто станува ирелевантен и „самото говорење“. Клер Колбрук (Claire Colebrook) прави разлика помеѓу *граматиката на Битието* и *граматиката на настанувањето*. Најнапред, таа ги идентификува граматиката и логиката на субјектот како поврзани со определен начин на зборување:

Самиот концепт на субјектот е врзан за една стратегија на битието и суштината, поскоро отколку на настанувањето. А ова е така затоа што субјектот не е само политичка категорија или репрезентација, туку граматичко движење. Самиот поим на субјектот во граматичка смисла, како нешто кое е способно за предикација, е исто така поврзан со еден поширок поим на граматиката, со што политичките субјекти или идентитети стануваат ефекти на извесни начини на говорење. Значи, концептот и логиката на субјектот како таков, изискува или провоцира едно мисловно движење, специфична темпоралност и, најпосле, стратегија на реактивизам, признавање и суштествување (поскоро отколку настанување).¹⁶

Мнозинственоста е засегната од станувањето-малцински и самите можности на станувањето-малцински ја обликуваат мнозинственоста. Постојат многу ограничувања коишто културата ги наметнува врз нормалниот субјективитет во облик на биомок и овие ограничувања се подложени на сомнеж и омаловажени во *настанувањето*. „Настанувањето тука е средство да се излезе ‘надвор’, и можеби тоа е она што Делез и Гатари го имаат на ум во нивното инсистирање врз настанувањето-жена.“¹⁷

„Сепак, како што знаат феминист(к)ите, секој дискурс за феминизмот е повеќекратна пролиферација на разнобразие од дискурси. Повеќето од нив имаат за цел да ја отворат дискусијата, истражувајќи ги јазовите и празнините во дискурсот на ‘човештвото’,

between “who is speaking” that becomes irrelevant and “the speaking itself.” Claire Colebrook draws a distinction between the *grammar of the Being* and the *grammar of becoming*. At first, she identifies the grammar and logic of subject as tied to certain way of speaking:

The very concept of the subject is tied to a strategy of being and essence, rather than becoming. And this is because the subject is not just a political category or representation but a movement of grammar. The very notion of subject in the grammatical sense, as a being capable of predication, is also tied to a broader notion of grammar whereby political subjects or identities are effected through certain ways of speaking. The concept and logic of the subject as such, then, demand or provokes a movement of thought, a specific temporality and, ultimately, a strategy of reactivism, recognition, and being (rather than becoming).¹⁶

Majoritarianism is affected by becoming-minoritarian and the mere possibilities of becoming-minoritarian shape majoritarianism. There are many restraints that culture imposes on normal subjectivity in the form of biopower and these restraints are mainly suspected and disavowed in *becoming*. “Becoming here is a means to get ‘outside’, which is perhaps what Deleuze and Guattari meant in their insistence of becoming-woman.”¹⁷

“However, as feminists know, each discourse of feminism is a multiple proliferation of a variety of discourses. Most of these aim to open discussion, investigating the gaps and holes in the discourse of ‘humanity’, essentially ‘manity’ or more correctly ‘majoritarianity.’”¹⁸ Becoming is

есенцијалното ‘штво’ или поточно ‘мнозинственоста’.¹⁸ Настанувањето се однесува на преговарањето за дискурзивното конституирање на субјектот, но не треба да се заборава дека дискурсот е телесен „затоа што ние сме отелотворени верзии на говорот кој однадвор нè конституира од културата, а однатре од само-регулацијата или идентификацијата. [...] Со цел воопшто да постои потенцијал за актуално настанување, потенцијалот на телата коишто сме ние сега мора да биде препознаен“.¹⁹

Настанување-субјект

Настанувањето е стремеж за промена во мислењето на материјалната себност. Настанувањето го детериторијализира субјективитетот, мобилизирајќи го, а не определувајќи го начинот на кој ние ја мислиме себноста. Познатата територија на субјективитетот е во согласност со сексуалната територија но, што е уште поважно, со познатата територија на начинот на кој ние го мислиме нашиот субјективитет.²⁰

Наместо *поичинейаиша* стратегија на субјектот, Колбрук повикува на одржлива „стратегија на настанувањето“.²¹ Според Колбрук, „себноста која таа ја продуцира не е суштина, туку настан“.²² Така, таа очевидно се спротиставува на која и да било концептуализација на субјектот како нешто фиксирано и дадено еднаш засекогаш. Освен тоа, следејќи го Делез, таа го парафразира неговиот поим на *настанување*: „пред да постои генеза која може да биде проследена наназад кон некое потекло или состојба, постои повеќекратно и синхронично раслојување и структурирање, не нешто лоцирано во една единствена точка, туку создавање на можни точки преку настанот на линиите, избраздувањата и артикулациите“.²³

about negotiating the discursive constitution of subject but it should not be forgotten that discourse is corporeal “because we are enfolded versions of the speech that constitutes us from culture without and from self-regulation or identification within. [...] In order for there to ever be a potential for actual becoming, the potential of the body we are now must be recognised.”¹⁹

Becoming-subject

Becoming is an aspiration for change in thinking the material self. Becoming deterritorialises subjectivity, mobilising rather than reifying the way we think self. The familiar territory of subjectivity resonates with sexual territory but more importantly with the familiar territory of how we think our subjectivity.²⁰

Instead of the *subordinate* strategy of the subject, Colebrook calls for sustained “strategy of becoming.”²¹ According to Colebrook “the self it effects is not an essence but an event.”²² Thus, she obviously objects to any conceptualisation of the subject as something fixed and given once forever. Furthermore, by following Deleuze she paraphrases his notion of *becoming*: “before there is a genesis that can be tracked back to an origin or condition, there is a multiple and synchronic stratification and structuring, not something located at a single point but a creation of possible points through the event of lines, striations, and articulations”.²³

Овој поим на мултиплицитет, кој отсекогаш веќе го раслојувал потеклото, се чини дека е во директен судир со бескрајната потрага по потеклото на сопствениот идентитет. Постои единствено лоцирање на повеќекратни себности во ризомот на настанувањата. „Секоја мисла е веќе племе“.²⁴ *Насијанувањеио*, во делезовска смисла, не е процес кој се случува низ линеарното време и е резултат на дијалектичко надминување на извесни пречки или противречности, туку повеќе се однесува на *сијанување изданок на насијанои*:

Ништо повеќе не може да се каже, и ништо повеќе никогаш и не било кажано: да станеме достојни на она што ни се случува, и така да го посакуваме и да го ослободиме настанот, да станеме изданок на сопствените настани, и со тоа да се преродиме, да имаме уште едно раѓање, и да расчистиме со сопственото телесно раѓање - да станеме исход на сопствените настани а не на сопственото дејствување кое самото е продуцирано од изданокот на настанот.²⁵

Оваа идеја на станување *изданок на соисивении* *насијани* а не на *соисивеноио дејсивување* коинцидира со ничеовскиот концепт на *вечноио враќање*, онака како што го разбира Делез, во она што тој го нарече „третата фигура на трансмутацијата“ во процесот на настанувањето:

Настанувањето не е повеќе спротоставено на Едното (овие спротоставености се категории на nihilism). Напротив, она што се афирмира е Едното на мултиплицитетот, Битието на настанувањето... Сега гледаме што е оваа трета фигура: играта на вечното враќање. Токму ова враќање е Битието на настанувањето, Едното на мултиплицитетот, нужноста на случајот. Така, од вечното враќање не смееме да направиме враќање на истото.²⁶

This notion of multiplicity that always already stratifies the origin seems to be in a direct conflict with the endless quest for the origin of one's own identity. There is only a locating of multiple selves in the rhizome of becomings. "Every thought is already a tribe."²⁴ *Becoming*, in a Deleuzian sense, is not a process that happens through linear time and a result of dialectically overcoming certain obstacles or contradictions, but it is more about *becoming offspring of the event*:

Nothing more can be said, and no more has ever been said: to become worthy of what happens to us, and thus to will and release the event, to become the offspring of one's own events, and thereby to be reborn, to have one more birth, and to break with one's carnal birth—to become the offspring of one's events and not of one's action is itself produced by the offspring of the event.²⁵

This idea of becoming *offspring of one's events and not of one's action* resonates with the Nietzschean concept of *eternal return* as it is understood by Deleuze in what he has called "the third figure of transmutation" in the process of becoming:

Becoming is no longer opposed to the One (these oppositions being the categories of nihilism). On the contrary, what is affirmed is the One of multiplicity, the Being of becoming... We now see what this third figure is: the play of the eternal return. This return is precisely the Being of becoming, the one of multiplicity, the necessity of chance. Thus we must not make of the eternal return a return of the same.²⁶

Настанувањето-субјект не се однесува на повторното создавање на нови идентитети, туку повеќе на коегзистенцијата и изразувањето на *разликаџа* без нејзино прекривање со испишување на само еден јазик, и тоа го нагласува самото *говорење*:

Субјективно, здравиот разум ги подведува под себеси различните моќи на душата, или диференцираните органи на телото, и овозможува тие да претставуваат потпора за едно единство кое е способно да каже “Јас”. Една и иста себност перципира, замислува, се сеќава, знае, итн.; едно и исто дише, спие, оди и јаде... Јазикот не изгледавозможен без овој субјект кој се изразува и се манифестира себеси во него, и кој го искажува она што го прави.²⁷

***

Ова потсетува на логиката на поимот на Спивак (Spivak) за субалтерните субјекти кои имаат специјални стратегии и звучи донекаде различно од продукцијата на субјектот за која зборува Батлер (Butler), а која се одвива преку потчинувањето на законот и преку процесот на сопственото ослободување од претпоставената вина:

Така, да се стане „субјект“ значи да се биде сметан за виновен. Потоа, испитан и прогласен за невин. Но ова прогласување не е поединечен чин туку постојано репродуциран статус; да се стане „субјект“ значи континуирано да се биде во процес на себе-ослободување од обвинението... Сепак, бидејќи оваа вина го условува субјектот, таа ја конституира предисторијата на потчинувањето на законот со кое е продуциран субјектот.²⁸

Додека за Батлер субјектот ја интернализира претпоставената вина пред воопшто и да биде субјект (вината му претходи на субјектот) и е принуден да стане

Becoming-subject is not about re-creating new identities, but more about co-existence and expressing the *difference* without over-writing it with solely one language but emphasises the *speaking* itself:

Subjectively, common sense subsumes under itself the various faculties of the soul, or the differentiated organs of the body, and brings them to bear upon a unity which is capable of saying “I.” One and the same self perceives, imagines, remembers, knows, etc.; one and the same breathes, sleeps, walks, and eats.... Language does not seem possible without this subject which expresses and manifests itself in it, and which says what it does.²⁷

***

This recalls the logic of Spivak’s notion of subaltern subjects that have special strategies and that sounds slightly different from Butler’s production of subject through subjection to law and through the process of acquitting oneself from the presumed guilt:

To become a “subject” is thus to have been presumed guilty. Then tried and declared innocent. Because this declaration is not a single act but a status incessantly reproduced, to become a “subject” is to be continuously in the process of acquitting oneself of the accusation of guilt.... Yet because this guilt conditions the subject, it constitutes the prehistory of the subjection to the law by which the subject is produced.²⁸

While for Butler the subject internalises the assumed guilt before it is even a subject (the guilt precedes the subject) and is forced to become a subject in this contin-

субјект во овој континуиран процес на отфрлање на вината, Спивак сугерира дека процесот на субјектификација се изведува од субјект кој го мами системот преку употребувањето на сопствени средства и стратегии.

Според Делез, *настанувањето* не е прашање на еволуција, нешто што му се случува секому, туку поскоро е прашање на *микрoполитика*:

Настанувањето е ризом, а не класификаторно или генеалогско дрво. Настанувањето секако не е имитирање, или идентификување со нешто; не е ниту регресирање - прогресирање; не е ниту кореспондирање, воспоставување на релации на кореспонденција; ниту е продуцирање, продуцирање на сродност или продуцирање преку сродност. Настанувањето е глагол со своја сопствена конзистентност; тој не сведува на, или води назад до „појавувањето“, „суштествувањето“, „изедначувањето“, или „продуцирањето“.²⁹

Сепак, јас би ја застапувала тезата дека освен неразрешената макрополитика која, според Делез, е непријател на *настанувањето* - ние можеме да расправаме за *настанувањето жена* во еден поопшт културен контекст. *Настанувањето* може да се случи, исто така, и во макрополитички контекст, но само како акумулација на *микро-настанувања*.

На крајот, би сакала да предложам едно друго станување, *настанување-родова-разлика* кое е засновано врз Делезовиот поим на *компосибилни настани*. *Битието* е секогаш веќе големо и со цел да стане друго, потребно е да биде детериторијализирано. Спротивно, *настанување-родова-разлика* симултано ги изискува истите две движења како и настанувањето минорен: едно преку кое субјектот ќе биде изолиран од мнозинството, и другото преку кое тој ќе произлезе од малцинството.³⁰

uous process of acquitting, Spivak suggests that process of subjectification is carried on by a subject who tricks the system by using its own means and strategies.

According to Deleuze *becoming* is not an evolutionary question, something that happens to everybody, but it is rather a question of *micropolitics*:

Becoming is a rhizome, not a classificatory or genealogical tree. Becoming is certainly not imitating, or identifying with something; neither is it regressing-progressing; neither is it corresponding, establishing corresponding relations; neither is it producing, producing a filiation or producing through filiation. Becoming is a verb with a consistency all its own; it does not reduce to, or lead back to, “appearing,” “being,” “equalling,” or “producing.”²⁹

However, I want to argue that besides the unresolved macropolitics that according to Deleuze are the enemy of *becoming* – we can discuss *becoming woman* in a more general cultural context. *Becoming* can happen also in a macropolitical context but only as accumulation of *micro-becomings*.

At the end, I want to propose another becoming, the *becoming-gender-difference* that is based on Deleuze’s notion of *compossible events*. *Being* is always already grand and in order to become *the other*, it needs to be deterritorialized. In contrast, *becoming-gender-difference* simultaneously needs the same two movements as becoming minor: one by which the subject will be isolated from majority, and another by which it will rise up from minority.³⁰

Разликата помеѓу деридаовската *différance* и делезовската концепција за изразувањето на разликата почива врз концептот на *компосибилноста* кој подразбира еден вид *дисјунктивна дијалектика*:

Изразениот свет е сочинет од диференцијални релации и сингуларности кои се допираат. Тој е обликуван како свет токму во онаа мерка во која низата која зависи од секоја сингуларност конвергира со низата која зависи од другите. Оваа конвергенција ја дефинира „компосибилноста“ како правило на светската синтеза. Онаму каде што низите дивергираат, почнува друг свет, инкомпосибилен со првиот. Така, невообичаениот поим на компосибилноста е дефиниран како континуум од сингуларности, со што континуитетот ја има конвергенцијата на низите како свој идеационен критериум. Следува дека поимот на инкомпосибилноста не може да се сведе на поимот на противречноста.³¹

Според Делезовата дефиниција на компосибилноста, релацијата помеѓу настаните не може да биде дефинирана како каузална или консеквенцијална, туку настаните можат или да коегзистираат или се невозможни: „Настаните никогаш не се причина еден на друг, туку поскоро влегуваат во релации на квазикаузалност, една нереална сенишна каузалност, која бескрајно одново се појавува во две смисли“.³²

„Два настана се компосибилни кога низите коишто се организирани околу нивните сингуларности се шират во сите насоки; тие се инкомпосибилни кога низата дивергира во област на конститутивни сингуларности.“³³

Настанот на *настапување-родова-разлика* не отвора можност за какво и да било привилегирање на *настапувањето-жена* од едноставна причина што наместо присвојувањето и нагласката ставена врз

The difference between the Derridean *différance*, and the Deleuzean conception of expression of difference relies on the concept of *compossibility* that entails a kind of a *disjunctive dialectics*:

The expressed world is made of differential relations and of contiguous singularities. It is formed as a world precisely to the extent that the series which depend on each singularity converge with the series which depend on others. This convergence defines “compossibility” as a rule of a world synthesis. Where the series diverge, another world begins, impossible with the first. The extraordinary notion of compossibility is thus defined as a continuum of singularities, whereby continuity has the convergence of series as its ideational criterion. It follows that the notion of impossibility is not reducible to the notion of contradiction.³¹

According to Deleuze’s definition of compossibility the relation between events cannot be defined as causal and consequential but events can either co-exist or are impossible: “Events are never causes of one another, but rather enter the relations of quasi-causality, an unreal ghostly causality, endlessly reappearing in the two senses.”³²

“Two events are compossible when the series which are organised around their singularities extend in all directions; they are impossible when the series diverge in vicinity of constitutive singularities.”³³

The event of *becoming-gender-difference* does not give way to any privileging of *becoming-woman* for the simple reason that instead of appropriation and emphasis given to woman it thinks *becoming* as compossible

жената, тој го мисли *настајувањето* како композибилни настани на повеќекратни настанувања.

Превод од англиски јазик:
Ана Димишковска Трајаноска

Белешки:

1. Gilles Deleuze and Félix Guattari, *A Thousand Plateaus: Capitalism and Schizophrenia*. Trans. Brian Massumi (London: The Athlone Press, 1987).
2. Alice Jardine, *Gynesis: Configurations of Women and Modernity* (Ithaca, N.Y.: Cornell University Press, 1985), 216.
3. Deleuze and Guattari, *A Thousand Plateaus*, 277.
4. Dorothea Olkowski, *Gilles Deleuze and the Ruin of Representation* (Berkeley: University of California Press, 1999), 35.
5. Deleuze and Guattari, *A Thousand Plateaus*, 275-276.
6. Jenny Bay, "Girls and Becoming-Woman," *Vitanza*, E5352, Deleuze & Guattari and Rhetorical Theory Wed, 11 Dec 1996, 30 March 2006. <www.uta.edu/HyperNews/get/delgua/46.html>.
7. Ibid.
8. Deleuze and Guattari, *A Thousand Plateaus*, 275.
9. Jenny Bay, "Girls and Becoming-Woman."
10. Deleuze and Guattari, *A Thousand Plateaus*, 277.
11. Jenny Bay, "Girls and Becoming-Woman."
12. Ibid.

events of multiple becomings.

Notes:

1. Gilles Deleuze and Félix Guattari, *A Thousand Plateaus: Capitalism and Schizophrenia*. Trans. Brian Massumi (London: The Athlone Press, 1987).
2. Alice Jardine, *Gynesis: Configurations of Women and Modernity* (Ithaca, N.Y.: Cornell University Press, 1985), 216.
3. Deleuze and Guattari, *A Thousand Plateaus*, 277.
4. Dorothea Olkowski, *Gilles Deleuze and the Ruin of Representation* (Berkeley: University of California Press, 1999), 35.
5. Deleuze and Guattari, *A Thousand Plateaus*, 275-276.
6. Jenny Bay, "Girls and Becoming-Woman," *Vitanza*, E5352, Deleuze & Guattari and Rhetorical Theory Wed, 11 Dec 1996, 30 March 2006. <www.uta.edu/HyperNews/get/delgua/46.html>.
7. Ibid.
8. Deleuze and Guattari, *A Thousand Plateaus*, 275.
9. Jenny Bay, "Girls and Becoming-Woman."
10. Deleuze and Guattari, *A Thousand Plateaus*, 277.
11. Jenny Bay, "Girls and Becoming-Woman."
12. Ibid.

13. Ibid.
  14. Deleuze and Guattari, *A Thousand Plateaus*, 291.
  15. James Williams, "Deleuze," University of Dundee, 12 January, 2004. Available at <<http://www.dundee.ac.uk/philosophy/williams/Deleuze/>>.
  16. Claire Colebrook. "A Grammar of Becoming: Strategy, Subjectivism, and Style." *Becomings – Explorations in Time, Memory, and Futures*. ed. Elizabeth Grosz (Ithaca: Cornell University Press, 1999), 117 – 118.
  17. Patricia MacCormack, "Perversion: Transgressive Sexuality and Becoming-Monster" *thirdspace 3/2* (March 2004): 27-40 (print), 23 pars. (web). 2 April 2006. Available at http://www.thirdspace.ca/articles/pr_3_2_maccormack.htm
  18. Ibid.
  19. Ibid.
  20. Patricia MacCormack, "Perversion: Transgressive Sexuality and Becoming-Monster."
  21. Colebrook, 118.
  22. Ibid., 132.
  23. Ibid.
  24. Deleuze and Guattari, *A Thousand Plateaus*, 377.
  25. Gilles Deleuze, *The Logic of Sense*. Trans. Mark Lester (London: Continuum, 2004), 170.
  26. Gilles Deleuze, *Pure Immanence Essays on A Life*. Introduction: John Reichman (New York: Zone Books. 2001), 86.
13. Ibid.
  14. Deleuze and Guattari, *A Thousand Plateaus*, 291.
  15. James Williams, "Deleuze," University of Dundee, 12 January, 2004. Available at <<http://www.dundee.ac.uk/philosophy/williams/Deleuze/>>.
  16. Claire Colebrook. "A Grammar of Becoming: Strategy, Subjectivism, and Style." *Becomings – Explorations in Time, Memory, and Futures*. ed. Elizabeth Grosz (Ithaca: Cornell University Press, 1999), 117 – 118.
  17. Patricia MacCormack, "Perversion: Transgressive Sexuality and Becoming-Monster" *thirdspace 3/2* (March 2004): 27-40 (print), 23 pars. (web). 2 April 2006. Available at http://www.thirdspace.ca/articles/pr_3_2_maccormack.htm
  18. Ibid.
  19. Ibid.
  20. Patricia MacCormack, "Perversion: Transgressive Sexuality and Becoming-Monster."
  21. Colebrook, 118.
  22. Ibid., 132.
  23. Ibid.
  24. Deleuze and Guattari, *A Thousand Plateaus*, 377.
  25. Gilles Deleuze, *The Logic of Sense*. Trans. Mark Lester (London: Continuum, 2004), 170.
  26. Gilles Deleuze, *Pure Immanence Essays on A Life*. Introduction: John Reichman (New York: Zone Books. 2001), 86.

27. Deleuze, <i>The Logic of Sense</i> , 89.	27. Deleuze, <i>The Logic of Sense</i> , 89.
28. Judith Butler, <i>The Psychic Life of Power</i> (Stanford, CA: Stanford University Press, 1997), 118.	28. Judith Butler, <i>The Psychic Life of Power</i> (Stanford, CA: Stanford University Press, 1997), 118.
29. Deleuze and Guattari, <i>A Thousand Plateaus</i> , 239.	29. Deleuze and Guattari, <i>A Thousand Plateaus</i> , 239.
30. Ibid., 291.	30. Ibid., 291.
31. Deleuze, <i>The Logic of Sense</i> , 127-128.	31. Deleuze, <i>The Logic of Sense</i> , 127-128.
32. Ibid., 39.	32. Ibid., 39.
33. Ibid., 196.	33. Ibid., 196.